

Un creștin de elită:

Generalul Gheorghe Argeșianu.

De Dr. Grigorie Gh. Comșa
Episcopul Aradului.

Bunul Dumnezeu știe câte rugăciuni înălțăm noi către cer ca Duhul Sfânt să reverse darurile sale în abundență în sufletele preoșilor mei, cari daruri le sunt necesare întru exercitarea înaltei lor misiuni. Dumnezeu știe cât devotament și spirit de jertfă îi trebuie unui preot în chemarea sa față de reavoința și înțelegerea rea a oamenilor, față de duhul refractar al vremii și sbuciumările de tot soiul.

Doamne, cât dorim noi să le vină iubitorilor noștri raze de incurajare cât mai multe și cât de mult ne bucurăm că le vin mângăieri, cari îi îndeamnă să stăruie în sfințenie, în pildă bună, în evlavie și părintească îndrumare.

Lumea cere dela noi să grăim ca oarecând psalmistul David: „Și am grăit întru mărturiile Tale înaintea împărașilor și nu m'am rușinat” (Psalm. 118 v. 46). Lumea cere dela noi îndrăzneala și râvna unui Eleazar, Matalia sau a Macabeilor; oamenii buni la suflet doresc ca noi să fim ca Ieremia, care a vestit voia Domnului cu îndrăzneală, sau ca Tovie, care nu s'a lasemănat cu alții și a rămas la adevărata închinare de Dumnezeu (Tovit 1. v. 5).

Înțelegem și noi perfect de bine că oamenii curați la suflet ne doresc pe noi apostoli neînfricați ai voinței divine, ca odinioară Domnul, când a trimis pe Apostoli, arătându-li-se lor: „veți fi Mie mărturii în Ierusalim și în toată Iudeea și până la marginea pământului” (Fapte 1 v. 8). Cine să-i încurajeze pe acești apostoli? Ei bine, Domnul a voit ca în centrul eparhiei Aradului, în fruntea garnizoanei din Arad să se găsească dl. general *Gheorghe*

Argeșianu, care abia venit în mijlocul nostru, a ținut să ne viziteze cu dragoste de frate, prin ceea ce a cinstit pe toți preoșii eparhiei. Dar bucuria noastră este fără hotar, căci dl. general ține să facă împreună cu noi drumul la Hălmașiu și acolo, cu prilejul sfințirii monumentului Eroilor, în 10 Sept. a. c. să spună: „Dacă am învins, este pentru că am știut să păzim credința, ce-au sădit-o în noi înaintașii. Trebuie să ne păzim și de azi înainte această credință, la care ne învață pilda vlădicilor și preoșilor plecați cu crucea în frunte să ne apere moșia și neamul”.

Aceștea sunt cuvintele unui distins general, descendent din o familie de boer de pe vremea Domnului Tudor. Sunt cuvintele unui militar, care cunoaște lumea și efectele creștinismului în lume. Când și-a făcut stagiul militar în Austria, a cunoscut munca preoșimei din acea țară. Ca atașat militar în Japonia, a cunoscut de aproape misionarismul creștin.

Absolvent al școlii superioare de războiu, cunoaște perfect istoria lumii și a neamului său. Numai în felul acesta înțelegem că Domnia Sa ține să cinstească munca preoșilor. I-a văzut în timp de pace și la front însufleșind, muncind. Și le recunoaște vrednicia, recunoscând și Bisericii rolul cel mare în viața neamului.

Numai un mare creștin face asemenea gesturi nobile. Numai un bun și distins credincios ne vede sbuciumul și lupta în mijlocul svârcolirilor uriașe ale vremii de azi. Li înțelegem nobilul gest. Ca un bun ostaș știe că dacă o armată ocupă anumit teritor, trebuie să se organizeze, ca reacțiunea vrăjmașilor să nu o alle neorganizată și nefortificată. Armata sufletească, pe care o reprezintă Biserica, încă trebuie bine fortificată, căci niciodată credința noastră strămoșească nu a fost mai atacată ea

azi. Pe vremea persecuțiilor amare nu a putut prinde între noi calvinismul, iar azi în România Mare a prins bapismul.

Să ne păzim deci credința! Așa a strigat dl. general Argeșianu la Hălmațiu, adică să fortificăm Biserica ortodoxă a neamului! Domnule General, vă mulțumim pentru acest cuvânt de trezire al celor cari au uitat de binefacerile Bisericii.

Mulțumim lui Dumnezeu că V-a adus în mijlocul nostru și îl rugăm să vă dea multă sănătate și mulțumire sufletească pentru convingerea cu care susțineți rolul ortodoxiei și al bieților noștri preoți, uitați și persecutați de mulți.

Domnia Voastre știți ce însemnează a comanda regimente și școli militare de tot felul. Știți prin urmare ce însemnează a comanda suflete spre înalte virtuți. Vă asigurăm că suntem alături de Dvoastre în munca de fortificare a sufletului soldatului nostru pe temelia de granit a credinței strămoșești. Vom vesti tuturor că distinsul general, omul vastei culturi, caracterul neînfrânt, românul oltean, creștinul adevăratei elite, a stors lacrimi din ochii noștri, când a pomenit pe preoții noștri.

„Astra la Brașov“

Participarea M. Sale Regelui

Scrisoarea d-lui V. Goldiș.

Intrunirea anuală, ținută în 8 Septembrie și zilele următoare la Brașov, cu participarea M. Sale Regelui Carol II a fost un eveniment din cele mai însemnate în viața culturală a neamului.

Bătrâna cetate de cultură veche românească, unde se adăpostesc vestite școli și străvechi biserici ortodoxe, a organizat o serie de strălucite festivități pentru anul când Asociațiunea culturală își serba 72 de ani de rodnică activitate.

În biserica Sf. Adormiri din Brașov-cetate, P. S. Sa Arhiepiscopul Vasile, înconjurat de un imponent sobor de preoți, a celebrat sfânta liturghie.

La slujba Dumnezeească a luat parte un însemnat număr de membri ai Asociațiunii, în frunte cu domnii miniștri aflători în Brașov și membrii comitetului central.

La sfârșitul sfintei liturghii, P. S. Sa a rostit o cuvântare, alcătuită anume pentru pătura intelectuală a credincioșilor noștri, ascultată de mulțimea credincioșilor cu deosebită luare aminte.

P. S. Sa a oficiat apoi un Tedeum, implorând ajutorul Cerului asupra lucrărilor Asociațiunii.

În fine a oficiat un parastas solemn pentru odihna sufletelor răposaților fosti președinți ai „Astrei“.

Sedința I.

După terminarea serviciului divin, publicul s'a dus în sala cea mare a teatrului „Astra“. Spațioasa sală era tixită de un ales și numeros public din toate părțile Ardealului.

Preoțimea era bine reprezentată.

La ora 12 din zi, *Majestatea Sa Regele Carol al II* își face aparițiunea în sală, urmat de membrii comitetului central, în frunte cu d-nul președinte Iuliu Moldovan și d-nii miniștri D. Gusti, V. Nițescu, E. Hațeganu și V. Tilea. *Majestatea Sa* a fost îndelung ovaționat din partea asistenței.

Majestatea Sa, ocupând fotoliu prezidențial, președintele Iuliu Moldovan citește discursul inaugural, arătând misiunea din trecut și cea de viitor a „Astrei“ și mulțumește *Majestateii Sale* pentru bună voință și viuul interes ce-l arată față de vechea noastră instituție culturală.

D-nul ministru al Instrucțiunii și al cultelor, D. Gusti, salută adunarea și promite, în numele înaltului guvern, tot sprijinul vechii instituții culturale.

A urmat salutul bisericii noastre ortodoxe, rostit de P. S. Sa arhiepiscopul vicar Vasile dela Sibiu, care a adus bine-cuvântarea I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae asupra lucrărilor adunării.

În numele bisericii gr.-cat. vorbește P. S. Sa episcopul Al. Niculescu din Lugoj.

Di Sextil Puscariu salută adunarea în numele Academiei Române, d-l Iuliu Hațegan în numele universității „Regele Ferdinand“ din Cluj, primarul orașului Brașov, d-l Voicu, în numele brașovenilor, și dl Căliman în numele despărțământului Brașov.

Terminându-se cuvântările, *Majestatea Sa* rostește următorul discurs, ascultat de cel prezent în pl-cioare :

Am venit cu o vie bucurie la această sedință festivă a congresului anual al Asociației „Astra“. Am venit din imboldul sufletesc care mă mână întotdeauna spre mișcările culturale puternice ale acestei țări, dar am venit mai ales cu o deosebită bucurie la această adunare generală a vechii Asociațiuni ardelenice, de oarece am constatat cu nespuse mulțumire că ea a priceput ce este în ziua de astăzi o problemă culturală.

Au trecut vremurile când cultura însemna pur și simplu, o răspândire a cărții și o întrunire de coruri și cântece.

„Astra“ a înțeles, perfect de bine, că astăzi cultura însemnează un tot, în care intră—dacă aș putea întrebuița expresiunea—cultura integrală a unui neam.

Astăzi, când neamul nostru are fericirea de a fi unit în același mănunchi, opera culturală este poate cea mai însemnată înfăptuire, căci ea este chezașia supremă a menținerii neamului nostru.

Privind îndărăt asupra istoriei, oricât ar fi strălucit neamurile, prin însușirile lor vitejești și războinice—și printre aceste neamuri suntem și noi—totuși nea-

murile carl au strălucit și pe urma cărora au rămas cele mai adânci urme au fost acelea care au strălucit pe tărâmul culturii, al civilizației și progresului omenirii.

Privind în trecutul nostru, cred că avem datoria de a fi mândri de ceea ce a putut produce un popor hărăzit în flece zi de atâtea invaziuni și atâtea greutăți.

Astăzi când neamul nostru este independent și puternic—și la care văd cu bucurie atâtea îndemni și atâtea suflete avem, datoria — Eu am convingerea — că vom putea sta într-o zi în capul națiunilor civilizate.

Imi aduc aminte din decursul călătoriilor pe care le-am făcut peste țări și mări, de un cuvânt al unuia dintre stăpânitorii indigeni ai Indiei, care, vorbind de vitalitatea deosebită a națiunii noastre, spunea: „Voi acolo în colțul vostru în loc neuzat, sunteți un popor al viitorului“. Am acea credință și Eu, și cred că împreună cu asociațiile culturale vom putea duce poporul nostru acolo unde trebuie să fie dus. Căci, pe deasupra sbuciumărilor, a certurilor și a lucrurilor urâte, care se întâlnesc zilnic în viață, este totuși ceva, care rămâne permanent viu și puternic, este poporul nostru.

Deschizând adunarea generală a Asociației culturale „Astra“, fac caldă urare ca ea să poată continua pe frumosul drum început, care dăce la menținerea vie și întărirea veșnică a poporului nostru, pentru care veți bine merita dela Patrie. (Ovațiuni. Aplauze prelungite).

S'au ales apoi comisiunile pentru examinarea raportului general al socotelilor și al înscrierilor de membri noi.

După ședința festivă, M. S. Regele a vizitat expoziția retrospectivă din sala bibliotecii „Astrei“ și expoziția de vânatoare din sala camerei de comerț. La ora 1 jum. s'a dat un banchet la cercul militar, unde a participat M. Sa Regele, dnii miniștri, precum și reprezentanții Astrei și ai autorităților locale. La toaste dl profesor Iullu Moldovan a închinat în sănătatea M. S. Regelui.

În ziua a doua a adunării generale, dl președinte Dr. I. Moldovanu a citit scrisoarea primită dela dl Vasile Goldiș, fost președinte al Asociațiunii. Scrisoarea conține următoarele:

Arad, 20 August 1933.

Onoratul comitet central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român „Astra“ Sibiu.

Mulțumesc pentru cinstea ce mi-ați făcut, trimițându-mi și mie personal invitația de a lua parte la adunarea generală a Asociațiunii din anul acesta la Brașov. Fiind însă tot greu bolnav, regret că nu pot da urmare acestei invitații, deși sufletul meu va fi acolo, mai ales la Brașov, unde în cursul vieții noastre triste din jugul maghiar, 12 ani de zile mi-a fost hărăzit de soartă să fac parte din corpul profesoral al liceului „Andrei Șaguna“ și alături de ceilalți bui

colegi să picur în sufletele tineretului român idealul sfânt al neamului nostru, care, spre neagrăta noastră fericire s'a realizat în 1 Decembrie 1918. Aș fi prea mulțumit să pot expune viața noastră din acele vremuri în orașul plin de tradiții scumpe românești al Brașovului, dar soarta mea tristă și voia bunului Dumnezeu mă ține aci legat în modestul meu cămin, pradă durerilor și suferințelor, de care nu pot spera mântuire, decât tot prin milostivirea marelui Dumnezeu, prin desnodământul firesc și fatal. Cu toate acestea, sufletul meu se bucură în singurătatea sa de tot ce se face pentru progresul, înălțarea și fericirea scumpului nostru neam românesc. Voi fi deci cu voi și la Brașov, bucurându-mă de faptele voastre salvatoare și trimițându-vă de aci din depărtare urările cele mai sincere pentru munca voastră, ce veți depune pe altarul scumpei noastre Asociațiuni, acolo la izvorul atâtor bune ticluri de sute de ani, pentru neamul românesc și unde astăzi un mănunchi de oameni cu zel și dragoste neîntrecută muncește în cadrele Asociațiunii, din nou reînviată pentru aceleași nobile scopuri ale gloriei românești. În deosebi aș dori ca, cineva din cei prezenți, să facă cunoscută obștei, dulcea mea mângâiere, văzând că „Astra“ din Basarabia n'a lăsat în paragină sămânța semănată de noi în acel scump colț de țară românească, ci din potrivă muncește cu zel și înfocare pentru scopurile ei. Și azi măne poate că va întrece chiar năzuințele venite dela Sibiu.

Mitropolia Chișinăului și mitropolia Sibiului sânt chemate prin destin să îndrumeze pe o nouă viață neamul nostru. Se va pomeni odată acolo și modestul meu nume, care cu multă râvnă, dar fără îndoială cu puțin rezultat, a dat tot ce a putut produce energia sa pentru a lega tot mai strâns aceste două centre culturale românești. Dorul meu de bine și dragostea mea cu voi.

V. Goldiș.

Adunarea răspunde cu o telegramă de omagiu acestei scrisori.

Iată telegrama:

D-lui Vasile Goldiș-Arad

Membrii adunării generale a „Astrei“ aduc mult iubitelui și stimatului lor președinte din trecut cele mai distinse omagii și călduroase urări de sănătate pentru a putea contribui și în viitor la binele și progresul „Astrei“.

A urmat apoi raportul comisiunilor alese în ziua întâi, cari au dat prilej la discuțiuni interesante, terminându-se ședința la ora 12 și jum. din zi.

Citiți
«Biserica și Școala»

Sfințirea „Monumentului Eroilor” din Hălmagiu.

Ținutul Hălmagului făcea parte odinioară din falnicul județ al Zărandului, împucătățit de stăpânirea ungurească și împărțit între mai multe județe învecinate din motive lesne de înțeles.

Locuit de o populație care are de luptat cu multe privațiuni și mizerii, acest ținut a fost totuși cultul din care au purces în decursul unui veac nu mai puțin decât trei revoluții, dintre care două naționale și una religioasă-națională. Pentru că în trupurile lor firave români de pe aici adăpostesc suflete, care pe lângă alte calități și virtuți creștinești și românești, mai păstrează încă dârzenia moștenită de la strămoșii Daci, care au considerat a fi mai dulce paharul cu otravă, decât robia.

Acest ținut a avut parte în Duminică de 10 Sept. a. c. de o prea frumoasă și binecuvântată sărbătoare. Este vorba de sfințirea „Monumentului Eroilor” ridicat în Hălmagiu de societatea „Cultul Eroilor” din Arad, al cărei președinte este P. S. Sa Dr. Grigorie Gh. Comșa, ca să servească drept tribut de recunoștință aceluia, care au luptat și au murit pentru înălțarea idealului național.

Iată cum a decurs această serbare.

Încă din seara zilei de 9 Sept. încep a sosi personalități alese, care prin prezența lor țineau să dovedească dragostea ce o au pentru locuitorii acestui ținut și totodată importanța ce dau unui astfel de eveniment. Așa sosesc rând pe rând dl. General Gh. Argeșeanu, d. Dr. Ioan Suciu fost ministru, d. Dr. Ioan Cluca subprefect, d. Constantin Popa consilier cultural al orașului Arad, d. Isala Tolan profesor și ziarist, d. maior Nicolae Popoviciu, d. deputat Ioan Bogdan ș. a. care sunt găzduți la mai multe familii ospitaliere. Masa de seara au luat-o, dimpreună cu P. S. Sa Părintele Episcop Grigorie și sulta, la părintele Protopop Ștefan Bogdan. Într-o atmosferă cordială s'au infiripat discuții frumoase, alimentate de dragostea sinceră pe care toți cei de față o poartă populației din mijlocul cărei s'au putut ridica atâtea figuri de adevărați eroi.

Duminică dimineața la oarele 9 a. m. P. S. Sa este condus de la locuința protopopească la biserică, în cadrul unei înălțătoare procesiuni, la care au luat parte 15 preoți și 2 diaconi îmbrăcați în ornate frumoase, apoi societatea „Avram Iancu, a meseriașilor din Hălmagiu, corpul pompierilor voluntari, în uniforme frumoase, copiii de școală în costume naționale și popor mult. Pe tot parcursul până la biserică, corul bisericesc din Hălmagiu, înființat de curând și instruit de protopopul Șt. Bogdan, a executat diferite cântări religioase, care dimpreună cu dangătul clopotelor, bubuitul trascurilor și decorul de flori și de verdeață cu care era împodobit drumul, au impresionat profund pe cei de față. Iar de sub baldachinul purtat de patru studenți teologi, figura impunătoare a P. Sf. Sale, înveșmântată în mantia arhierescă, cu coroana pe cap și cărja în mână, făcea să tresalte de mândrie inimile credincioșilor, cărora le-a hărăzit Dumnezeu un arhipăstor împodobit cu atâtea calități.

A urmat apoi sf. liturghie pontificată de P. Sf. Sa înconjurat de același sobor de preoți. Răspunsurile

liturgice au fost cântate de același cor bisericesc mixt, condus cu măiestrie de însuși Păr. protopop Bogdan.

După liturgle, la ora 11 a. m. în aceeași ordine venim cu toții în piața din centrul Hălmagului, în mijlocul căreia se află ridicat monumentul. Printr'un scurt serviciu religios se face sfințirea acestuia, după care P. S. Sa Părintele Episcop Grigorie urcând tribuna rezervată oratorilor deschide șirul cuvântărilor printr'o vorbire mălăstră. Prin modul cum a fost rostită această vorbire a stors mulțime de lacrimi din ochii ascultătorilor, lacrimi de recunoștință pentru cei ce au prilejuit această serbare înălțătoare. Căci atât în ținută cât și în puterea voci P. S. Sale nu se vedeă nici urmă de oboselile celor două zile în care a vizitat patru comune bisericești, slujind și predicând în patru biserici și străbătând chiar pe jos peste dealuri distanțe de mai mulți kilometri de la una la alta.

A vorbit apoi d. General de divizie Gh. Argeșeanu. Despre militari se spune îndeobște, că nu sunt oratori. Ori, cine a ascultat cuvântul a dlui General, s'a convins și mai mult de adevărul, că nu este regulă fără excepție. Căci în fraze scurte, lapidare a știut să îngrămădească atâtea bogății de simțiri înalte, încât a electrizat pe toți cei prezenți. Când a terminat cu cuvintele: „Trălască M. Sa Regele Carol II.” ovățiile însoțite de bubuitul trascurilor par'că nu mai voiau să înceteze.

Urmează la cuvânt vajnicul luptător național d. Dr. Ioan Suciu fost ministru, care prin ceea ce spune dovedește, că dacă este bogat în ani, e și mai bogat în dragostea ce-o resimte față de acest popor atât de năcăjit, care totuși a știut să-și păstreze toate însușirile ce atât de frumos caracterizează Neamul nostru. Promite, că zilele ce-l vor mai fi rânduite de Dumnezeu le va consacra, pentruca dimpreună cu cei ce vor înțelege să-i primească colaborarea, să lupte pentru înaintarea și bunăstarea în toate privințele a poporului din aceste ținuturi, pentru care s'a făcut atât de puțin, când trebuia să se facă așa de mult.

Dl. suprefect Dr. Ioan Cluca, vorbește în numele Prefecturii județului Arad. S'a dovedit drept un orator sobru, stăpân pe frază, în care nu lasă să se strecoare nimic improvizat, nimic de prisos. Cuvântarea-l frumoasă, ascultată cu multă atențiune a fost răsplătită cu calde aclamații.

Dl. profesor Traian Mager, ca fiu al acestui ținut a fost cel ce s'a străduit cu infiriparea gărzilor naționale din 1918—1919, care au avut un rol atât de frumos, de care s'au achitat cu atâtea bravură. Cu verbul colorat evoacă în mod îndușetor luptele date de gardiștii de aici cu bandele bolșevice, care cu trenuri blindate și înarmați până 'n dinți încercau cucerirea acestui ținut.

Urmând la cuvânt d. Petru Ugliș, învățător în Gurahonț, în calitatea de fost voluntar citește o formulă de jurământ, pe care o rostesc sărbătorește toți voluntarii ce se găsesc de față în mulțimea ce înconjură monumentul, sguduind profund inimile ascultătorilor.

Vorbind despre înființarea gloriosului regiment „Horia”, d. Candiu Ciocan, directorul liceului din Brad, ca unul ce a fost printre primii înregistrati în această formație, analizează cu multă competență psihologia locuitorului acestor ținuturi, care a permis ca în vreme de abia 48 de ore să se înjghebeze acest

regiment, care să dea în modul cel mai neprecupețit concursul său prețios Armatei desrobitoare.

În numele placei Hălmașu d. primpretor Vasile Lazar mulțumește în termeni concisi tuturor aceluia, cari s'au născut a împodobi această localitate cu un monument așa de frumos atât prin formă, cât și prin înțelesul lui evocator de fapte glorioase. Promite că va face, ca acesta să fie respectat de toți și îngrijit cum se cuvine.

Șirul cuvântărilor îl încheie Păr. Protopop Ștefan Bogdan, printr'o vorbire caldă, în care se împletesc în mod fericit sentimente creștinești cu cele românești. Citând cuvintele sf. Ioan Gură de Aur: „Morții noștri nu sunt îngropați sub gile, ci în inimile noastre”, spune, că după cum în trecut și în viitor preoțime va ști să lupte, pentru că cu toate năcazurile în care se sbate poporul acestui ținut să rămână aceea ce a fost: român bun și creștin bun.

În intervalul dintre cuvântări, corul dirijat de astădată de d. Inv. I. Balta întona frumoase cântări patriotice și religioase, ascultate cu multă plăcere.

Printre cei prezenți la această solemnitate, în afară de vorbitori și de intelectualii din loc am mai remarcat pe d. căpitan Crișan, d. dir. de bancă Ghișa din Brad, d. inginer Raf. I. I. (după a cărui plan s'a executat monumentul), d. ing. Schwöit, prof. Isala Tolan, Păr. protopop C. Lazar din Gurahorț, și alții mulți. Au mai fost un număr mare de doamne și dșoare din întreg ținutul.

După acest program a urmat un bauchet copios la restaurantul P. Borza, care încă și-a dovedit bunele sale sentimente românești prin felul într'adevăr corect în care a servit această masă, la care au luat parte 60 de persoane. S'a toastat din partea dlui General Argeșeanu pentru M. Sa Regele, iar păr. Protopop Bogdan a citit o poezie compusă pentru P. S. Sa Episcopul Grigorie de fostul comerciant Petru Irlhaș și tot părintele protopop a toastat pentru distinsul General Gh. Argeșeanu.

Și așa s'a sfârșit această prea frumoasă serbare, într'o atmosferă de calde sentimente patriotice și naționale.

Cuvine-se, ca pe lângă laudele de cari s'au făcut vrednici d. primpretor și toți intelectualii din Hălmașu, să se aducă vii mulțumiri Societății meseriașilor „Avram Iancu” și pompișilor voluntari cari prin ținuta lor disciplinată și prin prezența lor în corpore au contribuit mult la reușita praznicului. Deasemenea domnișoarele și doamnele cari fac parte din cor și cari s'au ostenit mult pentru decorarea cu flori a bisericii și monumentului, încă sunt vrednice de toată lauda. Nu mai puțin dlui primar al Hălmașului Gh. Sirban, care dimpreună cu organele Primăriei s'au ostenit mult pentru organizarea acestei serbări, li-se cuvine toată lauda.

Dar laudă și mărire se cuvine mai presus de toate lui Dumnezeu, care a lăsat, ca din rândurile poporului nostru să se nască eroi, cari sunt vrednici de mai multă cinste și recunoștință, decât li-se poate da prin astfel de serbări, oricât de frumoase și înălțătoare ar fi ele.

Inmormântarea Inv. pensionat IOAN VANCU.

Par'că este o prigoană a sorții, că de un timp, șirul învățătorilor pensionați să rărește tot mai tare! Unul câte unul dintre acești dascăli, ne părăsesc și să duc pe calea vecinicii.

Abia s'au scurs câteva săptămâni numai și trel dintre vrednicii noștri dascăli pensionați ne-au părăsit și s'au trecut în eternitate. Așa au răposat: *Iulian Barzu și Aurel Micloși*, foștii învățători în Arad și *Savu Crișan* fost învățător în Șiria, iar la 13 Sept. a. c. *Ioan Vancu*, fost învățător în Arad.

Inmormântarea dascălului pensionat, *Ioan Vancu*, s'a făcut Joi, 14 Sept. a. c., în ziua *Înălțării Sf. Cruci*, pe o zi caldă și frumoasă de toamnă și în prezența unui public ales și numeros, între cari un număr foarte mare de învățători, cari au depus pe coșciugul răposatului o superbă cunună de flori cu panglică tricoloră. Curioasă coincidență! *Ioan Vancu* în ziua Sf. Cruci a trecut la cele vecinice.

A pontificat P. O. D. *Trăian Vaflan*, protopresbiter, asistat de preoții: *Căluș Turic și Florea Codreanu*. Au vorbit, apreciind meritele defunctului, preutul: *Florea Codrean* și directorii școlari: *Dimitrie Popovici și Nicolae Cristea*.

Bătrânul *Ioan Vancu* a fost unul dintre dascălii noștri cel mai distinși și bine pregătiți; fiu credincios al bisericii și neamului nostru din falnica și însuflețita generație trecută.

În tot timpul activității sale de învățător, el a fost o forță didactică distinsă, carele, prin munca sa rodnică, a dat neamului și bisericii atâtea generații de fii aleși și bine pregătiți; un cântăreț bisericesc admirabil, carele, în tinerețele sale, cu vocea sa metalică, frumoasă și melodiosă fascina credincioșii bisericii noastre până la lacrimi; un apicultor și grădinar iscusit și un luptător național idealist, curajos, îndrăzneț și însuflețit.

Născut în comuna *Cil*, jud. Arad, dintr'o distinsă familie de preot rom. ort. crescut încă de mic cu duhul curat al iubirii de lege și neam, după absolvirea claselor gimnaziale din *Brad* și al pedagogiului rom. ort. conf. din Arad, ajunge învățător în comuna: *Valea-mare*, apoi în frumoasa și vestita comună *Șiria* și în urmă la *Arad*, unde înainte cu 20 de ani s'a pensionat.

Ioan Vancu a muncit ca învățător peste 40 de ani, a trăit ca pensionar peste 20 de ani și a murit în vârstă de 76 ani.

În vece pomenirea lui!

Dimitrie Popoviciu,
director școlar,

Pagina catihetică

Materialul de Religie pentru cl. I. primară.

3. Rugăciunea Domnească.

Apostolii au voit să învețe o rugăciune frumoasă și au zis către Iisus Hristos : Doamne, învață-ne să ne rugăm. Iisus a zis :

Când stați să vă rugați, *terțați* celor ce vi-au greșit. Rugăciunea să fie *cu sufletul și cu mintea*, cu toată *evlavia către Dumnezeu*. Rugați-vă *pentru toți oamenii și ziceți așa :*

† Tatăl nostru, care ești în ceruri ;

Sfințească-se numele tău ;

Vină împărăția ta ;

Fie voia ta precum în cer așa și pe pământ ;

Pâinea noastră cea de toate zilele dă ni-o nouă astăzi ;

Și ne iartă nouă păcatele noastre, precum și noi iertăm greșelilor noștri ;

Și nu ne duce pre noi în ispită ;

Ci ne mântuește de cel rău †.

4. Despre Ingeri.

Mal înainte de toate *Dumnezeu a făcut pe ingeri din nimica*. Ei *vestesc* oamenilor voia lui Dumnezeu. Ingerii sunt *mai tari și mai înțelepți* decât oamenii. Ei sunt *fără trupuri, duhuri nevăzute*. *Numărul* lor este foarte mare. Fiecare copil și om are inger, care-l păzește și se roagă lui Dumnezeu pentru el.

Unii din ingeri *s'au mândrit și nu au voit să asculte* de Dumnezeu. De aceea Dumnezeu i-a *alungat din cer*. Aceștia se numesc *ingeri răi*, duhuri necurate, diavoli, dracl. Ei *indeamnă la neascultare, la rele*.

† Sfințelor cele ale celor fără de trupuri, cari cântăți lui Dumnezeu neîncetată laudă, *rugați-vă* pentru noi cei ce greșim †.

5. Cum a făcut Dumnezeu lumea văzută ?

La început a făcut Dumnezeu și lumea *văzută* :

lumina,

cerul sau tărâ,ia,

pământul, apele, iarba și pomii,

soarele, luna și stelele,

păsările și peștii,

târtoarele și cele cu picioare, iar mai pe urmă pe om.

Dumnezeu a făcut lumea din nimica. A zis să se facă și s'a făcut. În șase zile au fost săvârșite cerurile și pământul și toată oștirea lor.

Dumnezeu a binecuvântat ziua a șaptea și a sfințit-o.

ad. 3. În legătură cu această lecție folosim pri-lejul pentru unele indicații cu privire și la alte lecții. La pregătirea unei lecții din istorie, geografie și altele învățătorul trebuie să aibe un lung șir de date culese din toate cărțile citite. Cu atât mai vârtos se cere consultarea unui șir de date la pregătirea lecțiilor din Religie. Aci avem la îndemână cărțile necesare : Sfânta Scriptură, Cărțile bisericești, mai ales Octoihul, Triodul, Penticostarul și Minelele, apoi cărțile de teologie. Lucrarea aceasta se face lecție de lecție, spre a da totdeauna o unitate cât mai completă, oricât de sumară ar fi acea unitate. În unitatea aceasta cuprindem strictul necesar pentru clasa respectivă. Acest strict necesar să fie temelle neschimbate pentru cunoștințele din clasele următoare și pentru toată viața. Ce am zis azi, nu putem deszice mâne, cum se întâmplă atât de des la istorioarele așa numite morale.

Vorbind despre Rugăciunea Domnească, pe care cel mai mulți copii o știu din familie, vom stărui să eliminăm eventualele greșeli. Cel ce nu o știu când vin la școală, nici nu o pot învăța într'o singură oră. E necesar să se repețească oră de oră, împreună cu altele. Scopul lecției este să arate ce este rugăciunea, cum trebuie să ne rugăm, de ce se numește Rugăciunea aceasta Domnească și cum a învățat Hristos Mântuitorul pe apostoli, și pe noi să ne rugăm.

În chipul acesta, lecția despre Rugăciunea Domnească o pregătim având în vedere mai ales următoarele locuri din Sfânta Scriptură : Matei c. 6, c. 11, c. 21, Luca c. 11, Marcu c. 11, Fapt. c. 2. I. Tim. c. 2. — Ceea ce vom lua din aceste locuri în clasa I. primară, poate și trebuie să servească o temelle solidă pentru clasele următoare și pentru viață.

Am însemnat cu † începutul și sfârșitul, să nu se uite, că la început și la sfârșit ne facem semnul crucii.

Am omis încheierea și socotim că e bine să fie cunoscută în clasele următoare, dar numai ca text rezervat preoților în slujbele noastre. Ceea ce ținem să se știe în clasa I. primară este însăș rugăciunea, pe care o numim Domnească, fiindcă Domnul nostru Iisus Hristos ne-a dat-o prin sfinții săi Apostoli. E cea mai frumoasă rugăciune, pentru că în ea cerem toate cele trebuincioase pentru noi și pentru toți oamenii. Când ne rugăm sufletul și mintea să ne fie la Dumnezeu, (evlavie) pentru că rugăciunea este vorbirea cu Dumnezeu.

Mal târziu, chiar și în această clasă, dar mai ales în clasele următoare, vom desvolta treptat învățătura despre rugăciune. Desvoltarea va consta din rugăciunile către Preacurata Fecioara Maria, către Ingeri și către sfinți, pe cari îi rugăm să însoțească rugăciunile noastre cu rugăciunile lor către Dumnezeu. Accentuăm de pe acum, că în cele patru clase primare trebuie să se învețe cel puțin câte o rugăciune pentru fiecare fel : de laudă, de cerere și de mulțămire, iar în altă ordine : către Tatăl, către Fiul, către Duhul sfânt, către sf. Treime, Preacurata, Ingeri și către Sfinți. Și mai mult accentuăm, că nu admitem rugăciuni născocite, inventate, poezii, cari lipsite de controlul teologic ortodox, adesea bat în erezii. Admitem numai rugăciuni trecute în cărțile Bisericii ortodoxe și slavă Domnului, avem mai multe de cântare altă Biserică.

Imensa bogăție în rugăciuni de tot cuprinsul, de toată frumusețea, în care arta poetică, avântul evlaviei

și adevărul dogmatic ating culmea desăvârșirii, ne dispensează și ne feresc de încercări și de dibuiri riscate,

ad. 4. Copiii au auzit în familie despre îngeri. Cei mai mulți cunosc o rugăciune oarecare către Ingerul păzitor. Prin urmare în școală avem o temelie, pe care se cuvine s'o întărim și pe care putem zidi. Interesul copiilor de a auzi ceva despre Ingeri este firesc și ar fi păcat să nu li se vorbească. Ingerii sunt cei mai buni tovarăși ai copiilor. E necesar să fie crescuți în conștiința aceasta: Ingerii lui Dumnezeu ne însoțesc pretutindeni. Vechile programe ale școalelor profesionale cuprindeau ceva despre Ingeri. Vă aduceți aminte de lecția despre Tovie, pe care l-a însoțit și sfătuit Ingerul? E așa de grea, că nu s'ar putea enara copiilor istoria Ingerului cu Tovie, în legătură cu lecția de mai jos? Încercați și veți vedea că elevii clasei I. pot să și-o însușească. Programele nouă nu mai au nimic în legătură cu învățătura ortodoxă despre Ingeri. Să fie vre-o tendință?

Nol conțemplăm lecția despre Ingeri în strânsă legătură cu facerea lumii, de care ne ocupăm în clasa întâia în două părți: lumea nevăzută și lumea văzută. La amândouă vom avea în vedere mai ales învățătura de credință și de morală.

ad. 5. Scopul lecției precum se știe, este, de a da copiilor ideea despre Dumnezeu, făcătorul și susținătorul lumii. Mulți catiheti sunt împotriva acestei lecții la clasa întâia primară. În program însă au: *ideea despre Dumnezeu*. Cum aduci pe copil la această idee? Nici vorbă copilul a auzit despre Dumnezeu acasă, dar numai incidental. În școală nu poți să-l spui vorbe oricât de pompoase ar fi vorbele. Copilul vrea să știe despre un Dumnezeu mare, atotputernic și mai presus de toate activ, un Dumnezeu care, dacă vrei în mod firesc, poate să poruncească: *Eu sunt Domnul Dumnezeuul tău; să nu ai alți Dumnezei afară de mine*.

De altă parte aici e cel mai potrivit loc din care să scoatem ca învățatură și porunca: *Adu-ți aminte de ziua Domnului, ca să o sfințești pe ea. Șase zile să lucrezi, iar a șaptea s'o sfințești*. Nol, cel mai mulți, accentuăm că această poruncă numai datorită de a sfinți ziua a șaptea și încheiem cu: *Dumineca mergem la biserică*. Foarte bine, dar nu e suficient. Aceiaș accent trebuie să-l dăm datoriei de a lucra în cele șase zile. Ce lucrează copiii în cele șase zile, ce lucrează părinții în ocupațiunile lor. Cel se nu ține porunca de a lucra în cele șase zile, nu va ține nici porunca de a sfinți ziua a șaptea. Nol mai accentuăm în sfârșit, că Dumnezeu nu pentru sine a sfințit ziua a șaptea, ci pentru sufletele noastre. Ziua Domnului de fapt trebuie să fie ziua în care legăm sufletul cu Dumnezeu, prin rugăciune, prin fapte de milostenie.

Preotul Florea Codreanu.

Aviz.

Singurele manuale de religie aprobate de Sf. Sinod al Sfintei Biserici autocefale ortodoxe române, pentru școalele primare, clasele II, III, IV, V, VI și VII, scrise de preotul *Nicolae Crișmariu* și anume: *Istoriile Biblice* cu 22 Lei, *Istoriile bisericești* cu 20 Lei și *Catehismul* cu 20 Lei: se află de vîndut la *Librăria diecezană din Arad*.

Nr. 5485 | 1933.

Comunicat.

Domnul Volbură Poiană Năsturaș din Timișoara, intenționează întocmirea unei lucrări, care să cuprindă în ea valoarea faptelor săvârșite de vechii preoți pentru sporirea credinței în jurul altarului, cu desăvârșirea moralei în parohie și în mijlocul familiei, în scopul de a crește copiii în frica de Dumnezeu și în iubirea de neam.

Lucrarea ar cuprinde în ea biografia vieții și descrierea faptelor, foarte sumară, a preoților din generația veche și a feciorilor de preoți în curgerea celor două decenii dinainte de războiu până după întregirea neamului și ar însemna mărturia vremurilor doveditoare, că vechea generație de preoți și urmașii direcți ai acestei generații, au săvârșit fapte în viață pentru familie și pentru neam, numai în puterea educației morale sporită și moștenită, ca singura tărie biruitoare.

Pentru realizarea acelei lucrări, toți preoții și feciorii de preoți, și acei cari au bunici, unchi și frați preoți, din tot cuprinsul României, sunt rugați a trimite, până la 1 Decembrie 1933, date sumare asupra vieții preoțești, cuprinzând numele lor, locul și anii de păstorie, faptele săvârșite și în special date asupra copiilor lor, câți la număr, numele lor, insistând asupra felului cum li s'a făcut educația, în ce școli și cari sunt faptele săvârșite pentru binele obștesc înainte de războiu, în timpul războiului și după război. Se pot trimite și fotografii. Datele se vor trimite pe adresa: Volbură Poiană Năsturaș, Cercul de Recrutare, Timișoara.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial dela 12 Septembrie 1933.

† Grigorie Episcop.

Nr. 5721/1933.

Apel.

Parohia ort. rom. din colonia Principele Mihai, jud. Satu-Mare, în scopul terminării și înzestrării bisericii de acolo cu cele necesare, face apel către toți bunii creștini și îi roagă să binevoiască a contribui cu obolul lor la realizarea aceluiaș scop: cu bani, cărți de ritual, obiecte sacre, odăjdii etc.

Ofrandele ce se vor aduna, se vor trimite pe adresa: Oficiul parohial ort. rom. din colonia Principele Mihai, județul Satu-Mare, oficiul poștal Doba.

Arad, din ședința Consiliului eparhial dela 12 Septembrie 1933.

† Grigorie Episcop.

Parohii vacante.

Pentru îndeplinirea parohiei Sat chinez, devenită vacantă în urma renunțării părintelui Ignatie Raica, în urma rezoluțiunii Ven. Consiliu Eparhial No. 5616 din 1933, se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în organul eparhial „Biserica și Școala”.

Venitele parohiale sunt :

1. Sesiunea parohială. 2. Casa parohială. 3. Stolele legale. 4. Birul legal, luat în concurs din oficiu. 5. Intregirea dotației preoțești dela Stat, pe care parohia nu o garantează.

Parohia este de clasa I-a (*prima*).

Alesul va predica regulat și va catehiza elevii școlilor primare din loc, fără nici o remunerație din partea parohiei.

Impozitele după venitele parohiale cad în sarcina celui ales.

Recursele, ajustate cu documentele necesare și adresate Consiliului parohial ort. rom. din Sat-chinez, se vor înainta în termenul concursului Oficiului protopopesc ort. rom. din Vinga, iar reflectanții se vor prezenta—observând dispozițiile §-ului 33 din Regulamentul pentru parohii—in sfânta biserică din Sat-chinez, pentru a-și arăta dexteritatea în cele rituale și în oratorie.

Sat-chinez, la 27 August 1933. Consiliul parohial.
În înțelegere cu : *Sava Tr. Seculin*, protopop.

2—3

Conform rezoluțiunii Ven. Consiliu Eparhial Nr. 5190 din 1933, pentru îndeplinirea postului de capelan cu drept de succesiune pe lângă preotul emerit *Ioan Hălmăgean* din Igrîș, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela ziua publicării în organul oficial „Biserica și Școala”.

Venitele împreună cu acest post de capelan sunt următoarele :

1. Folosința sesiunii parohiale în estindere de 37 jugăre și un intravilan de 1000 st. patrați.

2. Casă parohială nu este.

3. Birul legal.

4. Stolele legale.

5. Parohia fiind de clasa I, dela recurenți se cere calificarea de clasa I.

6. Alesul va avea să predice în toată Duminică și sârbătoarea, să catehizeze în școala primară, unde va fi designat de superiori, fără remunerație deosebită.

7. Alesul capelan are să-și plătească toate impozitele după beneficiul său.

Retribuția dela stat rămâne pe seama preotului emerit *Ioan Hălmăgean*.

Cererile de concurs, ajustate cu toate documentele și adresate Consiliului parohial ort. rom. din Igrîș, se vor înainta în termen legal Oficiului protopopesc ort. rom. din Comloșul-mare.

Reflectanții îndreptățiți se vor prezenta în Biserica din Igrîș pentru a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorice, cu prealabila încunoștințare a Oficiului Protopopesc.

Igrîș, din ședința Consiliului parohial dela 29 August 1933.

În conțelegere cu : *Dr. Ștefan Ciorolanu* protopop.

2—3

Conform rezoluțiunii Ven. Consiliu eparhial ort. rom. din Arad No. 5435/933. Se publică concurs pentru alegerea de preot la parohia de clasa III. Bulza.

Tiparul Tipografiei Diecezane Arad.

Venite :

a) Una sesiune parohială și intravilanul de 1/2 jug.

b) Birul preoțesc și Stolele legale.

c) Intregirea dotației dela stat.

d) Birul parohial.

e) Casă parohială nu este, de locuință se va îngriji preotul, până când parohia va putea edifica casă.

f) Preotul va catehiza la școala primară, fără altă remunerație, și va plăti impozitele după beneficiul său.

Recurenții, cu încuviințarea protopopului, se vor prezenta în sf. biserică, pentru a face cunoștință credincioșilor.

Cererile, adresate Consiliului parohial din Bulza, se vor înainta oficiului protopopesc din Birchiș.

Consiliul parohial.

În înțelegere cu : *Tralan Ciblan*, protopop. 2—3

În conformitate cu ordinul Ven. Consiliu eparhial No. 124/926 se publică din nou concurs cu termen de 45 de zile dela prima apariție în „Biserica și Școala” ventru îndeplinirea postului de capelan temporal cu drept de succesiune pe lângă parohul deficient *Valeriu Magdu* din Ecica (Jud. Torontal, Reg. S. H. S.).

Venitele postului de capelan temporal :

1. Jumătate din sesia parohială constatătoare din 30 jugh. cad. pământ arător.

2. Jumătate din stolele legale.

3. Jumătate din 250 dinari până la regularea definitivă a birului.

4. A treia parte din salariul parohului dela stat.

Parohia este de cl. I. Dela concurenți se cere calificarea pentru parohie de cl. primă.

Recursele ajustate regulamentar se vor adresa către comitetul parohial din Ecica și se vor înainta oficiului parohial din Sarcia (Sarcia jud. Torontal; Reg. S. H. S.), iar reflectanții, pe lângă observarea strictă a §-ului 33 din Regulamentul pentru parohii, se vor prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în sf. biserică din Ecica, ca să-și arate dexteritatea în cele rituale și oratorie.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu *Gherasim Andru*, adm. tractual.

—□—

1—3

Licitație minuendă.

În baza planului și devizului de spese aprobat de Ven. Cons. Ep. prin rezoluția No. 3798/1932 pentru construirea din nou de lemna a bis. ort. rom. din Laz, prot. Buteni, se publică licitație minuendă cu oferte închise pe ziua de 26 Oct. 1933 ora 11 a. m. în localul școlii primare din loc, pe lângă următoarele condițiuni.

1. Prețul de strigare 265004 lei.

2. Licitanții deodată cu înaintarea ofertei vor depune vadiul în bani gata 3% din prețul de strigare.

3. Licitanții nu pot pretinde nici un fel de spese pentru participare la licitație.

4. Licitantul care va lua în întreprindere lucrarea bis. va suporta spesele planului și a devizului de spese de edificare.

5. Planul și devizul se pot vedea zilnic la oficiul parohial din Laz.

6. Cons. par. își rezervă dreptul să dea lucrarea antreprenorului în care va avea mai mare încredere și garanță, fără privire la rezultatul licitației.

Laz, din ședința cons. par. dela 8 Sept. 1932. Preot *Stinesie Tăutan* președinte.

Red. responsabil : **Protopop SIMION STANA**